

Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
De heer Adema

Nationaal Klimaat Platform (NKP)

Cc
Minister voor Klimaat
De heer Jetten

Kenmerk
IENW/BSK-2023/65904

Voorzitter en deelnemers Landbouwakkoord

Datum 7 maart 2023
Betreft Verslag Inspiratiesessie *Boeren met toekomst*

Geachte heer Adema,

Naar aanleiding van ons kennismakingsgesprek op donderdag 12 januari heb ik het initiatief genomen om een inspiratiesessie te organiseren voor alle organisaties die direct of indirect betrokken zijn bij de totstandkoming van het Landbouwakkoord. Tijdens deze inspiratiesessie – met als titel *Boeren met toekomst* - hebben op maandag 20 februari ruim 100 deelnemers van gedachten gewisseld over duurzame initiatieven die binnen de sector op lokale en regionale schaal tot ontwikkeling komen.

Het Nationaal Klimaat Platform(NKP) is op 3 november 2022 ingesteld om binnen de samenleving de dialoog over het klimaatbeleid te bevorderen. De klimaatopgave gaat alle sectoren aan en is onlosmakelijk verbonden met andere opgaven. Dit komt tot uitdrukking in de opzet van de inspiratiesessie, die is afgestemd met ambtenaren van uw departement en met de voorzitter van het Landbouwakkoord, die zelf ook aan de bijeenkomst heeft deelgenomen. In zeven parallelsessies hebben boeren en andere ondernemers hun initiatief toegelicht, waarna het gesprek zich richtte op de inzet die nodig is van overheden en ketenpartijen, om deze initiatieven uit te bouwen tot verdienmodellen met toekomst, binnen de opgaven op het gebied van klimaat, natuur en water.

In het bijgevoegde verslag op hoofdlijnen vindt u een samenvatting van de inzichten. Met mijn team vond ik het bijzonder inspirerend om al tijdens de voorbereiding van deze bijeenkomst te ervaren hoeveel creativiteit en daadkracht ondernemers in de sector weten te mobiliseren. Daarbij is duidelijk dat de voorbeelden die op 20 februari zijn gepresenteerd slechts een fractie vormen van het potentieel aan duurzame initiatieven. Een potentieel dat kan bijdragen aan realisatie van meerdere doelen van het kabinetsbeleid.

Decennia van schaalvergroting en intensivering trekken weliswaar een wissel op het boerenbedrijf, maar het kan anders, rendabel en meer duurzaam. Dat lukt vooralsnog alleen op kleine schaal of met inzet van subsidie. Er zijn nog te veel factoren die verduurzaming voor boeren niet makkelijk of zelfs riskant maken. Daar zou het Landbouwakkoord of het beleid van het ministerie van LNV een verschil kunnen maken.

Op basis van de inspiratiesessie zie ik de volgende aangrijpingspunten:

1. Er is behoefte aan een samenhangend verhaal dat richting geeft aan de ontwikkeling naar een duurzame landbouw. Met de ontwikkeling van zo'n verhaal zou het ministerie van LNV de basis leggen voor langjarig, consistent beleid, houvast bieden aan boeren en investeerders en kaders stellen aan de invloed van toeleveranciers en afnemers.
2. Laat het boerenbedrijf verdienen aan de maatschappelijke waarde van duurzame landbouw. Tijdens de sessie zijn diverse suggesties gedaan, zoals 'true pricing', om boeren te belonen voor de volle waarde van geleverde ecosysteemdiensten, duurzame energie en biograndstoffen en voor de vermeden maatschappelijke kosten door emissiereducties van broeikasgassen en stikstof elders in de productketen.
3. Biedt innovatieve ondernemers meer ruimte in regelgeving en meer financiële ondersteuning voor verduurzaming in hun keten. Bestaande regelingen en financieringsmechanismen passen in het dominante agrosysteem, maar voor duurzame innovaties creëren ze belemmerende randvoorwaarden en een ongelijk speelveld.
4. De coöperatieve gedachte leeft onder akkerbouwers, veehouders en tuinders. Dat zien we in diverse duurzame initiatieven. Toch benutten boeren, verwerkers en supermarkten maar beperkt de mogelijkheid om (prijs)afspraken te maken over de productie en verkoop van duurzame landbouwproducten, zoals de ACM onlangs nog constateerde. Het ministerie van LNV zou van ketenpartners meer inzet mogen vragen bij het ontwikkelen van een volwassen markt voor duurzame producten en diensten.
5. De hoge grondprijzen in ons land leggen een zware last op de rentabiliteit van het boerenbedrijf en maken het voor boeren moeilijk om te extensiveren, om te schakelen en te verduurzamen. Coöperatief grondeigendom, lokaal met burgers en op grotere schaal met Groene Grondfondsen, kan hier een uitkomst bieden. De deelname aan deze coöperaties en fondsen zou aantrekkelijker gemaakt moeten worden, als dit de verduurzaming kan versnellen.

Met verduurzaming werkt de agrarische sector aan sectorale opgaven op gebied van landbouw en natuur, maar levert ze ook substantiële bijdragen aan andere maatschappelijke opgaven. In de eerste plaats aan de klimaatopgave, door het gebruik van aardgas en de uitstoot van broeikasgassen terug te dringen en koolstof in gewassen te binden. Maar ook aan de realisatie van een circulaire economie, waarin grondstoffen steeds opnieuw worden gebruikt en fossiele grondstoffen worden uitgefaseerd. Bovendien legt verduurzaming de basis voor toekomstbestendig verdienvermogen en versterkt het de gemeenschapszin in onze samenleving.

Verduurzaming van de agrarische sector is een kabinetsbreed belang waarvoor u de eerste stap kunt zetten. Graag breng ik daarom de bovenstaande punten onder uw aandacht en verzoek ik uw ministerie en de partijen van het Landbouwakkoord deze aangrijpingspunten uit te werken tot concrete acties en afspraken. Dat zou niet alleen recht doen aan de vrijwillige inzet van de ondernemers die op 20 februari een initiatief presenteerden of anderszins actief hebben bijgedragen. Het biedt ook de kans om juist nu, in de aanloop naar ongekende publieke investeringen, het kompas te richten op wenkende perspectieven voor een bloeiende landbouwsector binnen de opgaven op het gebied van klimaat, natuur en water.

Met vriendelijke groet,

Kees Vendrik
Voorzitter Nationaal Klimaat Platform

